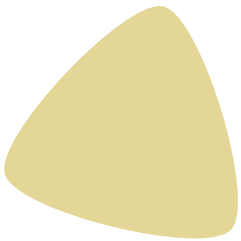

El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. **99**
Març de 2018
Any IX

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	7
El bisbe claretià Pere Casaldàliga ha fet 90 anys	
MÀXIM MUÑOZ	
Presents com el llevat	10
Lament i denúncia	
PERE OLIVA MARCH	
Anunciar la Paraula	11
Getsemaní: la importància de la preparació (Mc 14,32-42)	
AGUSTÍ BORRELL	
Reclinats sobre el pit del Senyor.	14
Acompanyar espiritualment	
ABEL TRULLS	
Rentar els peus	16
Apòstols per als joves	
JAUME CASAMITJANA	
Un bisbe ens parla	17
Es refreda l'amor en les nostres comunitats?	
ROMÀ CASANOVA	
Hem vist, hem llegit	18
JOAN BUSQUETS I DALMAU, <i>La Reforma Luterana. Història i teologia</i>	
JOAN PLANELLAS	

El proppassat 16 de febrer els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense van fer pública una nota en la qual s'adreçava una crida a “refer la confiança mútua dins una societat com la nostra en la qual es dona una gran pluralitat cultural, política i també religiosa”. És clar que l'Església que peregrina a Catalunya, per boca dels seus pastors, no vol situar-se en el terreny de les opcions polítiques concretes ni troba encertat pronunciar-se en aquests moments sobre les formes possibles de construcció, present i futura, de la societat catalana. Més aviat reconeix la pluralitat de posicions i es decanta per constatar l'existència “d'un problema polític de primer ordre”, la solució del qual, diu, ha de ser justa, basada en el diàleg i generosa.

Es tracta de paraules importants, que s'afegeixen a les crides, del tot pertinents, del Cardenal de Barcelona a favor de la cohesió i la concòrdia en una societat que ha estat capaç d'aglutinar orígens, trenar contrastos i consolidar una cultura de l'acollida, també amb relació als refugiats. Catalunya no ha estat mai uniforme ni rígida, no és monolítica ni monolingüe. Més aviat ha funcionat com una esponja que s'impregnava de colors i olors, de llengües i parles i, darrerament, d'ètnies i grans onades de visitants. Catalunya i, particularment, Barcelona ha esdevingut un territori cosmopolita, integrat en el món global.

En aquest context caldria subratllar l'encert de l'expressió “confiança mútua”, que apareix en la nota episcopal esmentada. Una societat on, en els darrers mesos, els contrastos de projecte polític s'han accentuat, necessita tornar-se a plantejar l'aposta comuna pel viure junts, els uns al costat dels altres, no els uns en contra dels altres. Podem discrepar, però no hem d'estripar les cartes. Podem mantenir opcions diverses, però no hem d'oblidar tot allò que ens uneix com a poble que ha viscut una història mil·lenària, pastada entre moments de llum i temps de foscor, entre creacions remarcables i tristos desencerts. Podem proposar solucions diferents i fins tot oposades amb relació al futur del país, però no hem d'entrar en la manca de respecte ni en el menyspreu sistemàtic ni en el miratge de la post-veritat.

Certament, no tot s'hi val. La veritat i la mentida continuen existint. Una cosa no pot ser allò i el contrari, no pot ser alhora blanca i negra, acceptable i inacceptable. Sabem que el poder o l'afany de poder corrompen les persones, però, a més, són capaços de destruir els principis ètics fonamentals. Per això, una mitja veritat no justifica mai una mentida; ben al contrari, fa que la mentida sigui encara més execrable, ja que aquesta es presenta precisament sota forma de veritat. La dimensió ètica de la vida pública no pot quedar sepultada sota pronunciaments partidistes. No es pot entrar en el circ de l'ambigüitat calculada, ni es pot jugar amb la indefinició en relació amb els principis ètics. Jugar amb la veritat, equival a

soscavar la possibilitat de recuperar la confiança mútua de tota la societat. Sense un compromís a favor de la veritat, s'entra progressivament en una manera de fer poc clara i poc neta, que fa impossible la relació serena entre les persones. Qui flirteja amb la post-veritat, és un destructor del teixit social i fa impossible la confiança mútua entre els seus membres. Llegim en l'Evangelí: "Digueu sí, quan és sí; no, quan és no. El que es diu de més, ve del Maligne" (Mateu 5,37).

La nota episcopal del 16 de gener esmentava un tema que els bisbes consideren preocupant. Deia: "Pel que fa a la presó preventiva d'alguns antics membres del govern i d'alguns dirigents d'organitzacions socials, sense entrar en debats jurídics, demanem una reflexió serena sobre aquest fet, en vistes a propiciar el clima de diàleg que tant necessitem i en la qual no es deixin de considerar les circumstàncies personals dels afectats." El tema de les quatre persones empresonades sense judici en dues presons dels voltants de Madrid – exmembres del govern català o dirigents d'organitzacions socials del país – no és un tema exclusivament judicial. Té connotacions polítiques, socials i personals. Els bisbes eviten de valorar-les explícitament, però demanen una "reflexió" que les tingui en compte.

Indubtablement, l'expressió matriu del paràgraf és "clima de diàleg". Voldria recordar que el Pòrtic de EL BON PASTOR del mes d'octubre de 2017 duia precisament per títol: "*El diàleg, una necessitat*". En ell s'afirmava que la llei, sense diàleg, es pot convertir en una arbitrietat. Els cinc mesos transcorreguts i la conjuntura actual (un nou govern català) fan encara més urgent l'entrada d'una dinàmica nova, que comenci per gestos de bona voluntat com ara l'alliberament dels quatre presos preventius. Dialogar no és rebaixar-se sinó construir junts, no és esperar que l'altre s'humiliï sinó trobar-se en una perspectiva comuna. Com deia un polític italià, "en política tot és possible, tan sols cal ser creatius".

Ara bé, el "clima de diàleg" ha de començar per dalt i per baix. Els qui exerceixen responsabilitats de govern han de tenir com a prioritari un clima social que promogui l'intercanvi serè, sense crispacions ni agressivitats. Les paraules i les declaracions són del tot decisives a l'hora de construir un ambient més distès o més tensionat. Una paraula que mossega encén els ànims, i un incendi fonamentat en el menyspreu o l'insult de l'altre és difícil d'apagar. Les declaracions dels personatges públics (polítics i comunicadors) s'han tornat sovint aspres, cantelludes, carregades de confrontació. Llavors el clima s'enrareix, i la denigració de l'altre esdevé tan perillosa com una arma mortífera. En darrer terme, la denigració és l'expressió del fracàs del diàleg. Cinc mesos sense diàleg han acabat portant a un clima difús de denigració de l'altre, que no ens ajuda en res.

Per això, cal fer créixer, des de baix i pacientment, les llavors del diàleg i la confiança. L'Evangelí parla, en la setena de les benaurances, dels qui "treballen per la pau" (Mateu 5,9). "Pau" és un terme que inclou precisament la confiança i el diàleg. El clima de diàleg comença quan es busca positivament la relació amb l'altre, ni que sigui de manera episòdica o momentània, amb naturalitat, a l'escala i pel carrer. Refer un clima de diàleg vol dir relacionar-se amb els qui són amics i amb els qui ho són menys, potser perquè han posat al

balcó una bandera que no em complau. Cal anar més enllà de les definicions polítiques i retrobar-se en aquell teixit d'humanitat que ens és comú a tots, que ens uneix a tots. Si els posicionaments polítics passen per damunt de la valoració de l'altre com a altre, llavors absolutitzem una dimensió de la vida que és important però que no és l'única. Primer, la persona; després, les idees, també les polítiques (vegeu el Pòrtic de EL BON PASTOR corresponent al mes de novembre de 2017). El treball volgut i constant a favor de la confiança i el diàleg, propi dels qui busquen la pau, és decisiu per a crear un clima constructiu en la societat catalana.

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

El bisbe claretià Pere Casaldàliga ha fet 90 anys

Ha estat impressionant el ressò que ha tingut a Catalunya el 90è aniversari de Pere Casaldàliga, claretià, bisbe de Sao Fèlix do Araguaia (Brasil), en actiu des del 1971, emèrit des del 2003. No hi ha dubte que s'ha convertit en un referent important no només per a molts cristians, sinó també per a molts no creients que se senten estimulats per ell en la lluita per un món més just, equitatiu i solidari.

Pere Casaldàliga va néixer a Balsareny (Bages) el 16 de febrer de 1928. Des de petit sentí la vocació sacerdotal i missionera. Marcat per la persecució i el martiri de capellans i religiosos, com el seu oncle capellà, sempre portà a dins l'ideal de donar la vida fins a vessar la sang per Jesucrist i el seu Regne, i la veritat que diverses vegades ha estat a punt de fer-lo realitat.

Ordenat sacerdot durant el Congrés Eucarístic de Barcelona el 1952, els seus primers destins van ser a Sabadell i a Barcelona, desenvolupant diverses tasques a l'escola i entre els joves, en diversos mitjans de comunicació i també en el moviment dels cursets de cristianisme. Precisament aquest darrer servei el portà a la Guinea Equatorial, on sentí molt vivament el crit del Tercer Món empobrit. Després va tenir dos destins fora de Catalunya: a Madrid, per dirigir la revista claretiana "Iris de Paz", de gran difusió, i a Barbastro com a formador de postulants. En totes aquestes tasques es distingí per ser un bon comunicador (de paraula i per escrit, publicant llibres, impulsant revistes i programes de ràdio), molt entregat a les tasques encomanades, inquiet per trobar nous camins d'evangelització i molt sensible i compromès amb persones i col·lectius necessitats, com eren en aquella època els emigrats de Múrcia i d'altres llocs d'Espanya.

Molt en sintonia amb els moviments eclesials renovadors que van desembocar en el Concili Vaticà II, defensà amb força la necessària renovació de l'Església i de la nostra Congregació. Precisament poc després del Concili, es demana als Claretians d'obrir una missió a una zona del Brasil molt extensa (150.000 km²), abandonada i empobrida: São Fèlix do Araguaia, al Mato Grosso. I els seus superiors li proposaren a ell i a un altre company, que hi anaren el 1968.

La situació que hi trobà fou depriment: misèria, manca del mínim de serveis i estructures (en especial educatives i sanitàries), conflictes mortals entre els "posseiros" (petits camperols) i indígenes per defensar la seva terra enfront dels grans terratinents, molta mortalitat infantil... Davant d'això Pere i els seus companys reaccionaren amb una radical sensibilitat evangèlica, posant-se de part dels preferits del Regne amb denúncies i accions concretes. Certament era un David contra Goliath, ja que els interessos econòmics en aquella zona eren defensats en "conxorxa" per terratinents, polítics i militars.

La zona de missió fou convertida en Prelatura, i ell fou nomenat el primer Bisbe. L'ordenació tingué lloc el 23 d'octubre de 1971, amb una celebració i uns signes molt expressius del seu compromís per una Església dels pobres: la seva mitra, un barret de camperol, el seu bàcul un rem; el seu anell, de llavor de tucum, una espècie de palmera.

La seva primera carta pastoral portava per títol "Una Església d'Amazonia en conflicte amb el latifundi i la marginació social". Molt ben documentada, era una forta denúncia de la situació i tot un programa d'actuació com a Església, que assolí una gran difusió. Ell i els seus col·laboradors de la Prelatura van sofrir denúncies, persecucions, empresonaments, amenaces d'expulsió i fins assassinats, com el del company jesuïta João Bosco Burnier, a mans de la policia, que l'afectà profundament. L'havien confós amb ell. Amb coratge es van anar iniciant o potenciant algunes iniciatives que seran vitals per a la defensa dels més amenaçats, allà i a tot el Brasil: la CPT (Comissió pastoral de la Terra) i el CIMI (Consell missioner Indígena).

Aquest compromís arriscat pels més pobres ha anat lligat, per Casaldàliga, amb la construcció d'un model d'Església caracteritzat per la participació, la desclericalització, la senzillesa i proximitat, l'opció clara pels més pobres, la denúncia profètica i l'anunci i la celebració d'un evangeli encarnat. Això el posà en conflicte amb altres bisbes de la regió i amb el mateix Vaticà. Molts sectors eclesials l'acusaven de "comunista i subversiu".

Seria llarg referir-me als molts detalls de la seva vida i al munt d'homenatges rebuts. Només dir que en aquests moments el Bisbe Pere enfila l'etapa final de la seva vida. Malalt de pàrkinson des de fa anys, té molt reduïda la mobilitat i la comunicació verbal, tot i que el cap el té molt clar. En el seva feblesa, continua essent un testimoni de radicalitat evangèlica i de compromís amb els més pobres i amb una Església dels pobres i per als pobres que sintonitza molt amb la que impulsa el Papa Francesc.

El Bisbe Pere ha dit en diverses ocasions que les seves causes valen més que la seva vida. I aquestes causes les va expressar molt bé en la seva intervenció quan va rebre el premi internacional Catalunya (2006): "les causes dels drets de les persones i dels pobles; sobretot de les persones i dels pobles marginats i fins i tot prohibits. Causes específiques de la Nostre Amèrica: la terra, l'aigua, l'ecologia; les nacions indígenes; el poble negre; la solidaritat; la veritable integració continental; l'eradicació de qualsevol marginació, de qualsevol imperialisme, de qualsevol colonialisme; el diàleg interreligiós i intercultural; la superació d'aquest estat d'esquizofrènia humana que és l'existència d'un primer món i d'un tercer món (i d'un quart món també), quan som un sol món, la gran família humana, filla del Déu de la vida... L'objectiu i la mediació de totes aquestes causes nostres es poden formular en aquest postulat: humanitzar la humanitat practicant la proximitat... La tasca més essencial de la humanitat és la tasca d'humanitzar-se. Humanitzar la humanitat és la missió de tots, de totes, de cadascú i cadascuna de nosaltres. La ciència, la tècnica, el progrés, només són dignes del nostre pensament i de les nostres mans si ens humanitzen més. "Un altre món és possible", proclamen els fòrums de l'alternativitat. Un altre món és necessari".

I afegeix el que significa treballar per aquestes causes com a cristians i com a Església: “Nosaltres, com a Església, lògicament, abracem aquestes causes a la llum de la fe cristiana, seguint les petjades de Jesús de Natzaret i del seu Evangeli: l’Evangeli dels pobres, l’Evangeli de l’alliberament...”

El millor “homenatge” que podem fer a aquest “Bisbe dels pobres”, com l’han anomenat, és treballar per aquestes causes, que són en bona part la causa de Jesús, el Regne.

MÀXIM MUÑOZ

Prevere claretà

President de la Unió de Religiosos de Catalunya

Lament i denúncia

Vivim uns dies com a país, marcats pel sobresalt i la sorpresa. Des del mes de setembre, l'amenaça vestida d'incertesa i la debilitat amortallada per la temença ens van servir un compendi de plats inconsistents que només alimenten la divisió i la sospita dels uns envers els altres.

Quan la sospita acaba sostenint l'edifici de l'autoritat i els obstacles externs priven que s'exerciti com caldria, aleshores la comunitat política se sent desorientada i traïda. Perquè certament: «el subjecte de l'autoritat política és el poble, considerat en la seva totalitat com a detentor de la sobirania. El poble, en diverses formes, transfereix l'exercici de la seva sobirania a aquelles que elegeix lliurement com als seus representants, però conserva la facultat de fer-la valer en el control de l'actuació dels governants i també en la seva substitució, si aquests no compleixen de manera satisfactòria les seves funcions» (Compendi doctrina social de l'Església, n.395).

Però de moment aquells i aquelles que el poble elegeix lliurement, no poden exercir la seva facultat perquè s'obstaculitza d'alguna manera (des d'on no correspon) l'exercici de la seva tasca. La sobirania del nostre poble rep una ofensiva continuada per part de l'estructura de l'Estat que s'ha autoconstituït com a àrbitre que posa constantment pals a la roda perquè la voluntat de la nació catalana expressi plenament la decisió popular. Això sí, un àrbitre de naturalesa jurídica, que pren una aparença de neutralitat; però és això, aparença. Qui acaba arbitrant són les pròpies estructures de l'Estat. Cada vegada més distant, cada vegada més hostil...

Quanta injustícia vestida de presó preventiva! Quanta exigència de submissió absolut!
Quanta imposició impròpia! Quants gestos d'hostilitat envers qualsevol expressió de sobirania!

Fem sentir almenys: el lament i la denúncia.

PERE OLIVA MARCH

Prevere del bisbat de Vic

Vicari Episcopal

Getsemaní: la importància de la preparació (Mc 14,32-42)

El relat de Getsemaní forma part dels darrers capítols de l'Evangelí de Marc, dedicats a la passió, mort i resurrecció de Jesús. Després del conjunt format pel complot contra Jesús i la unció a Betània (14,1-11), el text narra l'últim sopar de Jesús amb els deixebles (14,12-25) i la sortida cap a la muntanya de les Oliveres (14,26-31). Durant el trajecte es produeix un diàleg de Jesús amb els deixebles en què els prediu la seva dispersió quan ell serà detingut, i assegura a Pere que aquella mateixa nit el negarà. Els deixebles es resisteixen a acceptar els anuncis de Jesús i es mostren confiats en ells mateixos.

Situat en aquest context, l'episodi de Getsemaní constitueix un moment de transició, o més aviat una mena de pròleg al relat de la passió, i serveix per a mostrar com es preparen Jesús i els deixebles.

Un cop arribats a Getsemaní (v. 32), Jesús demana als deixebles que s'asseguin mentre ell va a pregar. Immediatament, s'enduu amb ell Pere, Jaume i Joan; es tracta d'un grup que ha aparegut altres vegades, en llocs relativament importants (cf. 1,16-20; 5,37; 9,2; 13,3); solen ser episodis de revelació particular, la qual cosa ja indica que també ara es tracta d'un moment rellevant.

Jesús sent esglai i abatiment davant la imminència del sofriment i la mort. La descripció del seu estat recorda el Just Sofrent, tal com se'l representa sovint en el Salms (cf. Sl 31,10; 22,15; 42,6.12; 43,5; 61,3...). Els Salms van tenir un paper molt important en la relectura cristiana de la passió de Jesús i en els relats dels evangelis hi abunden tant les citacions explícites com els manlleus terminològics i simbòlics.

Amb paraules bíbliques, doncs, Jesús manifesta als deixebles la seva immensa tristesa interior, i els demana que restin en vetlla. Vetllar suposa mantenir-se desperts, però també alguna cosa més: atenció, consciència de la situació... La invitació a vetllar ja havia aparegut en Mc 13,33-37, on Jesús advertia amb insistència els deixebles sobre la necessitat de vetllar i estar a punt perquè l'amo de la casa no els trobés adormits en el moment del seu retorn.

Jesús s'aparta una mica dels deixebles (v. 35), com si busqués la soledat per a la pregària personal. El text expressa ja aquí els dos elements centrals de la pregària de Jesús: la petició que passi d'ell aquella hora (la de la passió) i l'acceptació de la voluntat de Déu ("si era possible"). La formulació manifesta alhora l'acceptació de la voluntat del Pare per part de Jesús i la dificultat i l'esforç que li suposa aquesta acceptació.

En el verset següent (v. 36) se citen en discurs directe les paraules mateixes de Jesús que prega (és l'única vegada que això succeeix en tot Mc):

– *Abba, Pare*: La invocació inicial situa la pregària en l'àmbit del diàleg filial, de la confiança

il·limitada. «Pare (meu)» és el terme que defineix més bé la relació de Jesús amb Déu (i a partir d'aleshores també la dels creients: Ga 4,6; Rm 8,15).

– *tot t'és possible*. La pregària inclou el reconeixement confiat de l'omnipotència de Déu.

– *aparta de mi aquesta copa*. La copa és una imatge típica del sofriment i la mort. Jesús n'havia parlat ja en el diàleg amb Jaume i Joan (Mc 10,38).

– *Però que no es faci el que jo vull, sinó el que tu vols*. L'acceptació de la voluntat del Pare és la petició última i més ferma de Jesús, fins i tot en la proximitat de la mort.

Jesús torna cap als tres deixebles i els troba adormits (v. 37). Jesús s'adreça a Pere, que, com en tants altres llocs de l'evangeli, continua tenint el paper de representant dels deixebles. D'altra banda, és lògic que ho faci així després que poc abans Pere hagués insistit tant en la seva força i la seva fidelitat fins a la mort (14,31).

Tanmateix, Jesús torna de seguida al plural (v. 38). El que diu a Pere val per a tots tres, i per a tots els deixebles, i fins per als lectors de l'evangeli. Ara la invitació anterior a vetllar es completa i s'aclareix, amb la referència explícita a la pregària: «Vetlleu i pregueu». S'hi afegeix també una motivació: el perill de la temptació, sempre a l'aguait. No es tracta d'una temptació qualsevol, sinó que té a veure amb la separació de Jesús, com mostrarà el conjunt del relat de la passió, en què a l'hora de la dificultat els deixebles abandonaran Jesús i fugiran.

La contraposició entre esperit i carn suggereix el contrast entre la feblesa humana i la força que ve de Déu, és a dir, la diferència entre refiar-se d'un mateix o confiar en Déu.

Una segona escena (14,39-40) segueix el mateix esquema de l'anterior. Les novetats són l'al·lusió als ulls pesants dels deixebles (un nou signe de feblesa, més que no pas una excusa) i la constatació que no sabien què dir-li (no hi ha cap paraula dels deixebles en tot l'episodi). Els deixebles es mostren passius, adormits, febles.

Encara per tercera vegada (v. 41) es repeteix la mateixa seqüència de moviments i de fets, que és presentada ara amb una extraordinària economia de mitjans. Jesús torna a parlar de «l'hora», el moment definitiu, el que Déu ha fixat per endavant. La passió és imminent. El que passa en aquesta «hora» ho resumeix Jesús dient que el Fill de l'home és entregat. La formulació remet als anuncis de la passió, que Jesús havia anat repetint als seus deixebles en el camí cap a Jerusalem (8,31-33...), particularment al segon (9,31), on es parlava del Fill de l'home entregat a les mans dels homes.

Finalment (v. 42), Jesús convida els deixebles a alçar-se i acompanyar-lo. Fins ara han estat aturats, tal com els havia dit Jesús, però amb total inconsciència del moment, de «l'hora». Jesús avança plenament conscient cap a la passió. Sap el que succeirà i ho accepta. És ell mateix qui s'avança cap als qui vénen a detenir-lo.

Marc té tendència a presentar una narració molt directa dels fets, sovint fins i tot esquemàtica i brusca, si més no en aparença. El seu gust pels contrastos fa que presenti al llarg de tota la passió un Jesús molt humà, vençut per la incomprensió dels homes i la violència dels

seus adversaris. Però és en aquest aparent fracàs on es manifesta la victòria de Déu i la seva grandesa. A l'episodi de Getsemaní, Marc presenta un Jesús angoixat davant la certesa i la proximitat de la mort, que demana al Pare que l'alliberi d'aquell sofriment, però per sobre de tot un Jesús que accepta els fets aparentment incomprensibles que estan a punt de succeir com a voluntat del Pare.

En contrast amb Jesús, els deixebles són presentats amb trets negatius: no han comprès Jesús i tenen dificultats a seguir-lo en els moments decisius. A Getsemaní, en un moment en què Jesús necessita i demana la seva presència i la seva companyia, ells no són capaços de vetllar al seu costat i s'adormen una vegada i una altra. És el preludi de la seva dispersió i de la negació de Pere quan Jesús sigui detingut. El relat marcà de Getsemaní suggereix que el contrast tan radical entre Jesús i els deixebles en la passió té a veure amb la manera com s'hi ha preparat: mentre Jesús, conscient de la feblesa humana, es posa confiadament en les mans del Pare, els deixebles es refien de les seves pròpies forces.

AGUSTÍ BORRELL

Prevere carmelita descalç

Vicari general del Carmel Descalç

Acompanyar espiritualment

En la nostra vida quotidiana, exercint el ministeri presbiteral que Déu ens ha regalat, ens trobem amb persones diferents en molts aspectes: en el caràcter, en la cultura, en els gustos, en la manera de pensar i també en relació amb la fe. En primer lloc, tenim molt de contacte amb aquells feligresos que participen, en major o menor grau, de la vida de la comunitat cristiana: els que participen en tot allò que s'organitza i dediquen molt temps als serveis parroquials, els que venen a missa però no es poden comprometre a gran cosa més, o simplement no volen, els que només venen de tant en tant, els que sense participar de l'eucaristia volen ser generosos amb el seu temps o béns a Càritas i a Mans Unides.

També ens relacionem amb qui, tot i no voler saber gran cosa de l'Església, diu que té fe. No som nosaltres els que hem de jutjar aquesta fe, si existeix o no, si és gran o petita. Només Déu la coneix veritablement. Nosaltres tan sols l'hem de tenir en compte.

Finalment, podem trobar persones que es consideren agnòstiques o directament atees.

Amb aquestes últimes potser tenim poc a fer, però totes les altres persones esperen molt dels sacerdots, més del que ens pensem. Esperen que els siguem amables, que els transmetem l'alegria de l'Evangelí, que els parlem de Déu, que els dediquem temps a escoltar-los, que els consolem, que siguem al seu costat en els moments bons i, especialment, en els dolents... Al cap i a la fi, allò que esperen, i a vegades sense adonar-se'n, és que els ajudem a créixer en la fe, que fem camí junts. Esperen que els acompanyem espiritualment.

L'expressió «acompanyar espiritualment» ens pot portar a pensar directament en la direcció espiritual, com a procés entre dues persones que, mitjançant unes trobades continuades, una ajuda l'altra a buscar i realitzar la voluntat de Déu, ja sigui per descobrir la pròpia vocació particular o per aprofundir en la manera de viure-la en el dia a dia.

Cert, la direcció espiritual busca l'acompanyament de què parlo, i possiblement és la manera més eficaç. Ara bé, crec que hi ha moltes altres formes d'acompanyar espiritualment. Doncs, no per totes les persones és fàcil començar un procés que requereix un compromís temporal i una gran confiança, com és la direcció. De fet, són pocs els cristians que saben que existeix aquest servei. No estaria malament, però, que els preveres el donéssim a conèixer per al bé de tots els feligresos.

Ara bé, no hem d'oblidar que per a la majoria de cristians els pot ser més fàcil apropar-se a nosaltres per demanar-nos un consell en un moment de crisi —ja sigui espiritual, familiar, econòmica— per fer-nos una simple pregunta curiosa sobre la fe o l'Església, per demanar-nos una pregària sincera, per voler descobrir si la seva vida té algun sentit, per saber què pot fer la persona després de la seva conversió, i per tantes altres qüestions.

Totes aquestes ocasions que se'ns presenten són, juntament amb l'homilia, la confessió, la catequesi, els nous mètodes d'evangelització i les altres activitats parroquials, moments que hem d'aprofitar per saciar els desitjos que les persones tenen dins del seu cor, per ajudar-les a créixer humanament, per acompanyar-les en el seu camí de fe, per apropar-les més a Déu. Això no vol dir que hem d'atabalar tothom fent-nos els intel·ligents, donant ràpidament consells que a vegades són difícils de portar a terme o donant grans solucions a problemes aparentment fàcils o, al contrari, no hem de deixar entendre que el temps ho arreglarà tot, intentant consolar amb la intenció de treure'ns la persona de sobre, sinó que, amb senzillesa, paciència i molta humilitat, hem d'intentar donar a cadascú allò que necessita, en la mesura que la persona està capacitada per rebre, tal i com ho feria sant Pau, el qual assegura als cristians de Corint que «us vaig donar llet, i no menjar sòlid, perquè no l'hauríeu pogut assimilar» (1 Co 3,2).

En l'exhortació apostòlica *Amoris Laetitia*, el Papa Francesc diu, referent a les famílies, que «avui, més important que una pastoral dels fracassos és l'esforç pastoral per consolidar els matrimonis i així prevenir les ruptures» (AL 307). Paral·lelament a aquestes paraules, penso que la nostra manera d'acompanyar espiritual els feligresos no pot negar l'acolliment d'aquelles persones que han tingut algun fracàs —sigui quin sigui—, que estan ferides o que tenen algun problema; però que, sobretot, ha d'estar orientada a fonamentar la vida de les persones sobre l'Evangeli de Crist, tal com una casa ha d'estar construïda sobre una roca (cf. Lc 7,24), ajudar a conèixer-se i acceptar-se tal com un mateix és, descobrir les qualitats, els defectes, el propi caràcter..., a veure la pròpia història com a do de Déu, a pregar per relacionar-se amb Déu, a saber discernir les diferents opcions que es plantegen a la vida per escollir la voluntat de Déu...

En tot acompanyament és ben necessària la pregària i el discerniment, especialment per part del qui acompanya, ja que el veritable protagonista que acompanya i guia les persones és l'Esperit Sant. A vegades Ell vol servir-se de nosaltres com a instruments per orientar espiritualment les persones, però només Ell és el protagonista i cal que l'escoltem!

Al mateix temps, els preveres no hauríem de deixar mai de formar-nos en aquest àmbit. Sempre n'hem d'aprendre! És més, també hauríem de procurar que altres persones laïques es formessin en aquest punt, per a ser bons acompanyants espirituals, ja que, com recordà el Papa Francesc a la Plenària de la Congregació per als Instituts de Vida Consagrada (28-I-2017), l'acompanyament espiritual és un carisma laïcal.

Com més mossens i laics formats hi hagi en les nostres parròquies i en els nostres bisbats més persones podran ser acompanyades espiritualment per a créixer a poc a poc en el seu camí de fe, en el seu seguiment personal de Jesucrist dins d'una comunitat cristiana viva i fraterna.

ABEL TRULLS

*Prevere del bisbat de Solsona
Rector de la parròquia de Bellpuig d'Urgell.*

Apòstols per als joves

El 18 de març es celebra el Dia del Seminari, que tradicionalment es vincula a la festa de sant Josep. El lema triat enguany és «Apòstols per als joves», amb motiu del Sínode de Bisbes que tindrà lloc l'octubre, amb el tema «Els joves, la fe i el discerniment vocacional». Un sínode que posa, doncs, l'accent d'una manera clara en una necessitat urgent: l'acompanyament dels joves en el seu camí de fe, en el discerniment de la pròpia missió al servei del Regne. Ja el Papa Francesc, a *Evangelii Gaudium*, afirmava: «l'Església haurà d'iniciar els seus germans —sacerdots, religiosos i laics— en aquest art de l'acompanyament, perquè tots aprenguin sempre a treure's les sandàlies davant la terra sagrada de l'altre» (EG 169). No cal dir que l'objectiu fonamental de la pastoral de joventut consisteix a propiciar en el jove un trobament amb Crist que transformi la seva vida, que li faci descobrir en Crist la plenitud de sentit de la seva existència. I és aquí on cal acompanyar el jove a plantejar la seva vida com a vocació, a descobrir la seva missió concreta i a respondre a la crida de Déu amb generositat. Cal insistir en afirmar que la vocació no és fruit de cap projecte humà o d'una hàbil estratègia organitzativa. Com diu el Papa Benet XVI, «en la seva realitat més fonda, la vocació és un do de Déu, una iniciativa misteriosa i inefable del Senyor, que entra en la vida d'una persona captivant-la amb la bellesa del seu amor, i suscitant consegüentment una donació total i definitiva a aquest amor diví». Exacte. Per això és necessari dir avui als joves que aquesta crida a l'entrega total i radical al Senyor és una crida a la joia, una vocació a l'Amor.

I els joves necessiten escoltar això des de la frescor dels apòstols, dels qui han escoltat del mateix Senyor el «vine i segueix-me». Alguns diuen que tot va molt ràpid, i que els temps han canviat, també els joves. Potser sí. Però el que no pot canviar és la nostra passió pels joves. Una passió, avivada per l'Esperit, que ens empeny a acompanyar-los en les seves necessitats i inquietuds, a il·luminar la seva vida amb l'Evangelí, a ajudar-los en tot moment malgrat la fragilitat i la incertesa del nostre temps. Una passió així només pot néixer del cor de Déu, que s'ha apassionat primer pels seus fills i filles.

Tant de bo que el dia del seminari d'enguany ens serveixi per ser més conscients, amb la nostra pregària i ajuda, de la necessitat urgent de vocacions sacerdotals, de joves apassionats per Déu que segueixin al Senyor amb la totalitat de la seva vida per ser apòstols del Regne al servei dels joves, al servei del món.

JAUME CASAMITJANA VILASECA

*Prevere del bisbat de Vic
Rector del Seminari*

Es refreda l'amor en les nostres comunitats?

Un punt clau i fonamental en la nostra vida de fe és la relació amb els altres. La vida cristiana és essencialment comunitària. Ningú no pot viure la relació amb Crist sense els germans. Per això, un signe de l'amor que es pot refredar són les mateixes relacions comunitàries, parroquials, eclesials. Preguntem-nos ben sincerament si és la caritat la que inspira les nostres relacions, o és un altra actitud la que ens porta a obres de desamor o a la omissió de les obres de caritat i misericòrdia degudes als germans. Un signe clar de l'amor que es refreda són les faltes d'omissions en la caritat. La fredor en l'amor paralitza les persones i mata els brots de tendresa i de cura atenta i servicial.

Un dels perills que refreden el nostre amor és la manca de zel en la missió. Les actituds de pensar que no hi ha res a fer o a la de pensar que ja s'ha vist tot, amaguen la manca d'amor ardent a Déu i als germans. També l'actitud egoista de posar el meu jo primer, amb l'engany de guardar el temps particular i la meva autonomia, o el no voler enfrontar-se amb els fracassos, les contradiccions, les crítiques ...; en una paraula, posar el meu jo per davant del bé dels germans i de la glòria de Déu.

Un altre perill és el de caure en la temptació d'aïllar-nos, el de caure en la privacitat còmoda o de tancar-nos en el cercle dels més íntims, dels qui són dels meus, dels qui pensem igual. El qui s'aïlla ho fa des d'una actitud defensiva de desconfiança dels altres. Jesús es dirigeix en l'evangeli als seus deixebles anomenant-los «petit ramat» (Lc 12,31), aquesta expressió pren ple significat en aquests moments per a nosaltres. Per això mateix, som cridats a viure més en comunitat, conreant tots els espais comunitaris, tant de celebració, com de formació o de caritat i missió. Encara que siguem un petit ramat, som la sal de la terra i la llum del món (cf. Mt 5,13-16).

Deixo que sigui el papa Francesc el qui ens qüestioni directament: «Dins el Poble de Déu i en les distintes comunitats, quantes guerres! [...] Em sap tant greu comprovar com en algunes comunitats cristianes, i fins i tot entre persones consagrades, consentim diverses formes d'odi, divisions, calúmnies, difamacions, venjances, gelosies, desig d'imposar les pròpies idees a costa de qualsevol cosa, i àdhuc persecucions que semblen una autèntica caça de bruixeries! A qui anirem a evangelitzar amb aquests comportaments?» (EG, 98.100).

+ROMÀ CASANOVA

Bisbe de Vic

JOAN BUSQUETS I DALMAU,
La Reforma Luterana. Història i teologia
(Universàlia, 1) Barcelona: FTC – A USP 2017

A finals del desembre passat sortia a la llum un nou llibre de Mn. Joan Busquets, ex degà i professor emèrit de la Facultat de Teologia de Catalunya, bon pedagog, gran mestre i excel·lent professor. El títol del llibre és: *La Reforma Luterana. Història i teologia*, on es recullen una munió d'escrits i articles ben diversos i dispersos de Mn. Busquets sobre l'obra i el pensament de Martí Luter. Cal recordar que Mn. Joan ja havia publicat el 1986 *Martí Luter. Valoració actual de la Reforma*, una excel·lent obra traduïda i actualment esgotada sobre el reformador protestant. Però, d'altra banda, Mn. Busquets tenia publicats una sèrie d'articles sobre la mateixa temàtica, alguns d'ells ben difícils de trobar i que, amb motiu de l'escaiença dels 500 anys de la Reforma, no es podien deixar en l'oblit. Són, precisament, els que s'ofereixen en el llibre acabat d'editar. Alguns d'ells tenen un interès especial, difícil de trobar en altres síntesis sobre el reformador alemany. En aquest sentit, cal destacar especialment el capítol dedicat a la recepció de sant Agustí en el pensament de Luter, que reproduïx una ponència de l'autor en el *Seminario de Estudios Patrísticos* de la Universitat Catòlica de Santiago de Xile.

El llibre de Mn. Joan Busquets té la capacitat de donar de forma precisa, mesurada i sintètica l'essencial de les diverses qüestions plantejades, aspecte que facilita moltíssim la comprensió de les matèries tractades. Rellegint el llibre hom torna a reviure el tracte afable i proper, però, al mateix temps, auster, seriós i profund de Mn. Busquets, que en la seva docència sempre implicava anar més enllà d'una mera presentació de dades i de fets històrics. Per contra, el seu estudi se centra principalment en els conceptes, les idees i les causes, cosa que, rellegint ara els seus escrits —fruit de llargs anys de recerca i de docència—, esdevenen globalment una veritable lectura teològica de la història.

En els escrits de Mn. Joan sobre la Reforma luterana, el lector hi trobarà especialment l'esforç ingent de Martí Luter per a ser fidel a l'Evangeli de Jesucrist. En aquest sentit, la Reforma luterana ha de ser entesa com un procés reformador a l'interior de l'Església per a ser aconseguit mitjançant la col·locació de la Paraula de Déu en el centre de la seva pròpia vida i existència, i concentrar-se en Jesucrist com a Paraula viva. Però, la impaciència de Luter —ell mateix indica que la va contenir un decenni—, va implicar que ell tot sol repensés el cristianisme, portant la reforma de l'Església no tan sols a la seva vida i costums, sinó també a la mateixa estructura essencial. D'altra banda, la situació política i eclesial del moment dificultaven moltíssim l'objectiu primigeni del reformador: l'Església i, sobretot, la jerarquia, es trobava massa absorbida pels afers temporals i mundans. Aleshores, com afirma en un article recent el Cardenal Kurt Koch, president del Consell Pontifici per a la unitat dels cristians, «la Reforma no va donar lloc a la renovació de l'Església. No havent arribat a

port la reforma de l'Església, s'assolí la Reforma en el sentit d'una ruptura de la unitat de l'Església, i per tant la seva divisió». Moltes en van ser les causes, «no sense culpa per ambdues parts», com afirma el Decret d'Ecumenisme (núm. 3) del Vaticà II. Davant d'aquesta tràgica història, en la qual es va esquinçar l'únic cos de Crist, «catòlics i protestants tenen bones raons per lamentar-se i penedir-se dels malentesos, de la prevaricació i de les ferides dels quals s'han fet culpables en els últims cinc-cents anys». De fet, el veritable èxit de la Reforma tan sols arribarà amb la superació de les divisions entre els cristians que han estat heretades del passat i amb la restauració de l'Església una i única, renovada amb l'Esperit de l'Evangelí. En aquest sentit, el Concili Vaticà II, que va unir conjuntament i inseparablement el compromís ecumènic per restablir la unitat de tots els cristians i la mateixa renovació de l'Església, ha fet una contribució essencial, tant que, com Mn. Busquets repetia sovint en les seves lliçons magistrals, en el Concili Vaticà II Martí Luter «hi hauria trobat el seu Concili».

Finalment, la reedició en un sol volum d'aquests escrits del Dr. Joan Busquets vol ser una veritable al·legació a l'esperança. No es tracta de l'esperança d'una unió de les Esglésies en un breu espai de temps. Això no seria realista. Hem posat el mot «esperança» perquè el treball ecumènic viu de l'esperança i tan sols se sustenta de l'esperança. Per part catòlica, aquest esforç tan sols avançarà per un reconeixement profund i respectuós dels orígens i les causes de la Reforma protestant i de qui en fou el seu artífex principal, el geni religiós de Martí Luter. I, per part protestant, el treball ecumènic tan sols avançarà a partir d'un reconeixement profund i respectuós de la Reforma catòlica obrada en el Concili de Trento, però a la llum i en l'esperit del Concili Vaticà II. De forma original, eloqüent i sintètica, l'obra que presentem contribueix abastament a aquesta comesa. Els escrits de Mn. Joan Busquets cal llegir-los, per tant, com un clam a l'esperança.

JOAN PLANELLAS BARNOSELL

Prevere del bisbat de Girona

Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya– AUSP

El Bon Pastor
Revista per a preveres
